

APRIL 1975

TIDSSKRIFT FOR DANSKE SYGEHUSE

TIDSSKRIFT FOR DANSKE SYGEHUSE

51. årgang

April 1975

Udgivet af

Foreningen af Sygehusadministratorer
i Danmark

Redaktionsudvalg:

Kontorchef, cand. polit. Egon Persson,
Rigshospitalet.

Sygehuskonsulent, ingeniør
Willi Gredsted.

Kontorchef, cand. oecon.
Jens-Erik Tranholm, Nordjyllands
amts sygehusvæsen.

Redaktion:

Hospitalsinspektør, cand. polit
Erik Winterø (ansvarsh.).
Indkøbschef, merkonom
Preben Hansen.

Redaktionens adresse:

Københavns amts sygehus,
2600 Glostrup. Tlf. (01) 96 43 33.

Annoncer:

Dansk Bladforlag K/S,
Holbergsgade 20, 1057 København K.
Tlf. (01) 14 06 11.

Tryk:

H. P. Hansens Bogtrykkeri AS.

Indhold:

Landssjúkrahúsid og statshospitalet i Tórshavn	81
Tórshavn Regional Hospital and Mental Hospital	97
Summary in the English language –	
Sygehustidende	100
Koordinationen mellem primær og sekundær sundhedstjeneste	100
Godkendelse af sygehusplanen for Sønderjylland	106
Haderslev sygehus	106

Forsidebillede:

Landssjúkrahúsid og statshospitalet i Tórshavn. Statshospitalet
til venstre og landssygehuset til højre, set fra syd.

Landssjúkrahúsið og statshospitalet i Tórshavn

En redegørelse for om- og nybygningsarbejder i årene 1961–1973,
ved hospitalsinspektør, cand. polit. E. Bonnevie

Den 23. februar 1974 havde Dronning Alexandrines Hospital (Landssjúkrahúsið) i Tórshavn 50-års jubilæum. Jeg havde planlagt, at der omkring denne dato skulle udkomme et nummer af Tidsskrift for danske Sygehuse, med en udførlig omtale af det færøske sygehusvæsen, men denne plan vandt ikke sygehusbestyrelsens bifald, hvorfor jeg nu vil give en kort oversigt over de senere års udvikling af hospitalsvæsenet i Tórshavn.

Om Dronning Alexandrines Hospital har jeg tidligere skrevet i Tidsskrift for danske Sygehuse 1955/side 85, 1957/side 129 og 1964/side 39.

Om hospitalets tidligere historie har Traps »Danmark« bind XIII side 133 ff. en redegørelse, og hospitalets første overlæge Hj. Heerup har i Lægeberetning for Færø Amts Hospital for året 1923 skrevet dels om Arge-Hospitalet (det gl. spedalskhedshospital), dels om det før-

ste egentlige sygehus på Færøerne, Færø Amts Hospital, der var i drift fra 1829 til Dronning Alexandrines Hospital blev åbnet i 1924. Det gamle Færø Amts Hospitals træbygning står endnu den dag idag inde i byen ved siden af skibsværftet.

Grundstenen til Dronning Alexandrines Hospital blev lagt af Kong Christian den X den 23/6 1921. Byggesummen var beregnet til kr. 500.000, men der blev kun brugt kr. 475.000. Det var dengang 1 kr. virkelig var 1 kr.

Det blev meget hurtigt klart, at behovet for sengepladser var større end beregnet. Tagetagen, som var projekteret til personaleværelser, blev indrettet til patientafdeling, og det varede ikke længe før man begyndte at planlægge en udvidelse af hospitalet. I slutningen af 30'erne var tanken om et sindssygehospital på Færøerne – som var fremsat næsten 100 år forinden – kommet så langt, at staten havde ladet arkitekt

Ths. Havning udarbejde et projekt, der gik ud fra et økonomisk og behandlingsmæssigt samarbejde mellem DAH og Statshospitalet. Dette udfra tidens forudsætninger fine projekt blev desværre på grund af 2. verdenskrig ikke til noget.

Efter krigens slutning blev tanken om udvidelse af DAH igen taget op, arkitekt Salling Mortensen udarbejdede et projekt til et centralsygehus i Tórshavn i 1950, som imidlertid blev definitivt droppet i 1952, da der på det tidspunkt ikke var finansiell mulighed for at realisere det.

I 1954 blev planerne om et statshospital for sindslidende i forbindelse med DAH igen vakt til live, og hospitalsbestyrelsen nedsatte derfor i september 1954 et byggeudvalg med den opgave at fremkomme med et forslag til en udbygning af DAH under forudsætning af et teknisk-økonomisk samarbejde med et kommende statshospital.

Byggeudvalget, der først blev opløst i november 1973, bestod af 7 medlemmer, nemlig rigsombudsmanden, landslægen, sygehusdirektøren, den kirurgiske og den medicinske overlæge, forstanderinden for sygeplejen samt generalsekretæren for Fiskernes Fagforening, der var medlem af hospitalsbestyrelsen.

Gennem 6 drøje år tumlede udvalget med forskellige planer, som ikke var særlig vel definerede undtagen på eet punkt: at de ikke måtte koste noget – indtil man i 1960 enedes om et projekt udarbejdet af arkitekt Carlo Odgaard i Ålborg. Dette projekt blev godkendt af hospitalsbestyrelsen, Færøernes Lagting, Sundhedsstyrelsen og Indenrigsministeriet og gik ud på følgende:

1. Opførelse af tuberkulosestation, tuberkuloseafdeling og plejeafdeling til erstatning for det tidligere sanatorium i Hoydølum udenfor Tórshavn, der nu skulle ombygges og udvides til et landsgymnasium,
2. opførelse af en ny patient- og behandlingsbygning i 9 etager + kælder med forbindelse til DAHs hovedbygning,
3. derefter ombygning af den hidti-

Det gamle hospital.

dige epidemi- og gigtafdeling til lægekontorer, mødelokaler og videnskabeligt bibliotek og endelig 4. ombygning af den gamle hovedbygning fra 1924 til fysiurgisk afdeling, fødeafdeling og 1 patientafdeling (patientafsnit).

De samlede udgifter ved gennemførelsen af dette projekt blev i 1961 anslået til 18.615.700 kr.

Da byggeregnskabet afsluttedes pr. 13/6 1973 var der anvendt kr. 34.517.502,78 til gennemførelse af projektet, som fordelte sig således mellem de 4 etaper:

1. tb-station, tb-afdeling, plejeafdeling	kr. 1.384.476,17
2. patient- og behandlingsbygning	24.097.626,03
3. ombygning af pt. afsnit til lægekontorer	2.032.809,28
4. ombygning af gl. hovedbygning	7.002.591,30

Ialt kr. 34.517.502,78

Merudgiften, som man hele tiden havde parlamentarisk dygdækning for ved godkendelse af reviderede overslag, skyldtes dels ændringer i projektet undervejs, dels den forrygende inflation.

Byggearbejderne startede i 1960 og var afsluttede i april 1972. Arbejdet kunne have været udført langt hurtigere, hvis ikke det RÅDGIVENDE UDVALG FOR FÆRØERNE havde henstillet, at den årlige byggekvote blev nedskåret af hensyn til andet offentligt byggeri i Tórshavn.

Gennem den 12-årige byggeperiode har landssygehusets personale udført et meget dygtigt og fortjenstfuldt arbejde med at holde hospitalet i gang under de ofte overordentlig vanskelige arbejdsforhold.

Den 19. juni 1962 blev grundstenen lagt til den store nybygning af Færøernes lagmand Peter Mohr Dam, indenrigsminister Lars P. Jensen og overlæge Thomas P. Dahl. Samtidig fik hospitalet nyt navn, Landssjúkrahúsið (Dronning Alexandrines Hospital).

Det samlede bruttoetageareal er 12.862 m². Bygningsvolumen er 46.790 m³. Den samlede udgift pr. m² blev kr. 2.695 og pr. m³ kr. 741.

Redegørelse for arkitektarbejderne

Ved arkitekt M.D.A. Carlo Odgård. I foråret 1960 blev arbejdet med projekteringen overdraget arkitektfirmaet Carlo Odgård & Ole Odgård & Aaby Sørensen, Ålborg, og ingeniørfirmaerne Ørum & Nielsen, Ålborg (bærende konstruktioner), og Birch & Krogboe, København (installationsarbejderne).

Byggeriet omfatter en ny elementbygning (I-II-III), en ny patient- og behandlingsbygning (V-VI-VII), ombygning og udvidelse af 2 eksisterende bygninger (IV og VIII).

Elementbygningen (I-II-III), der blev taget i brug i foråret 1962, omfatter en plejeafdeling med 23 sengepladser, en tuberkuloseafdeling med 16 pladser samt en tuberkulosestation.

På grund af sin status som midlertidig bygning projekteredes bygning I-II-III oprindeligt som en elementbygning. Dette blev senere ændret til en træskeletbygning med udvendig bræddebeklædning, der så kunne bygges af lokal arbejdskraft.

Patient- og behandlingsbygningen (V-VI-VII) er foruden kælderen på 9 etager. I kælderen (etage 0) er indrettet omklædningsrum, depoter, sengeredningscentral og kapelsal. Etage 1 indeholder forhal, modtagelsesafdeling, sektionsafdeling,

øre-, næse- og halsklinik, røntgenarkiv, blodbank og skadestue. Etage 2 er den egentlige behandlingsafdeling med operationsafdeling og røntgenafdeling. Etage 3 indeholder foruden medicindepot, pumpe- og ventilatorrum. Etage 4 omfatter centrallaboratorium samt børneafdeling med 18 sengepladser. Etagerne 5-7 er normale sengeafsnit med 25 sengepladser i hver. Etagerne 6 og 7 blev som de første afsnit i nybygningen taget i brug i sommeren 1967. Etage 8 omfatter en sengeafdeling med 12 sengepladser samt et observationsafsnit med 12 sengepladser. Etage 9 omfatter foruden elevatorspilrum og ventilatorrum et solarium med tilstødende terrasse.

Grundstenen til patient- og behandlingsbygningen blev som nævnt nedlagt 19/6 1962, og bygningen som helhed blev taget i brug i maj 1969. Bygningen står på klippegrund, men på grund af spaltetannelser har det været nødvendigt at foretage ekstrafundering ved hjælp af cementmørtelinjektioner i disse.

Bygningen er udført i jernbeton med facade af profilerede betonelementer.

Gulve er udført svømmende med linoleumbelægning. I våde rum dog keramiske fliser.

Nedsænkede lofter er udført som Dæmpa panel. Vinduer er udført i aluminium med dobbelte isoleringsruder.

Ombygning og udvidelse af bygning IV omfatter hovedsageligt lægekontorer. Dog er der indrettet en mindre opvågningsafdeling i etage 2 med adgang til nybygningens behandlingsetage.

Arbejdet påbegyndtes februar 1968, og ibrugtagning skete juli 1970.

Overalt i bygningen er lagt ny linolium-gulvbelægning.

Nedsænkede lofter i gange er udført som Dæmpa panel. I tilbygning er indsat vippevinduer i træ. I den øvrige bygning er eksisterende vinduer bevaret.

Hospitalets gamle hovedbygning (VIII) er i kælderen indrettet til fysiurgisk afdeling med bl.a. gang-

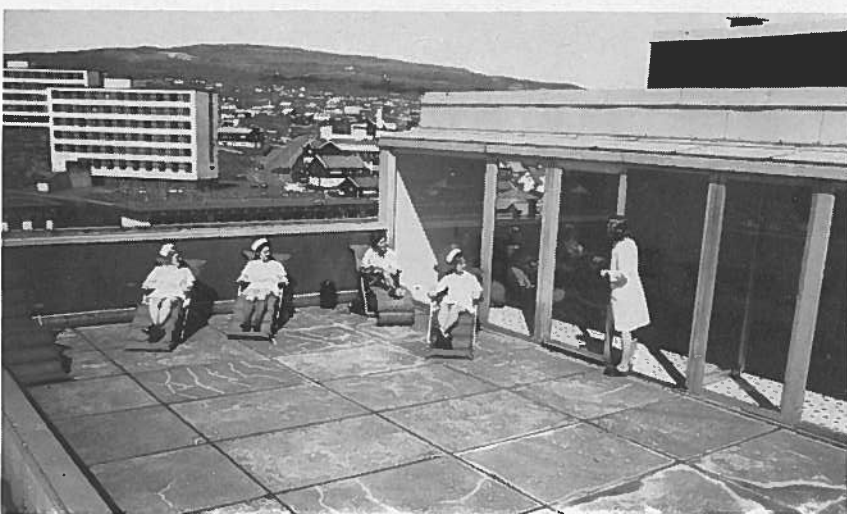
Landssygehuset. Hovedindgang og parkering.

Landssygehuset. Forhal.

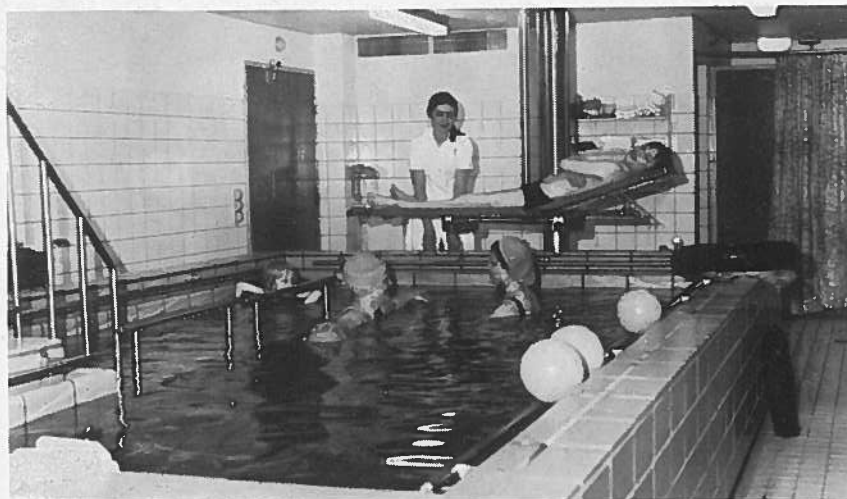
Landssygehuset. Solarium

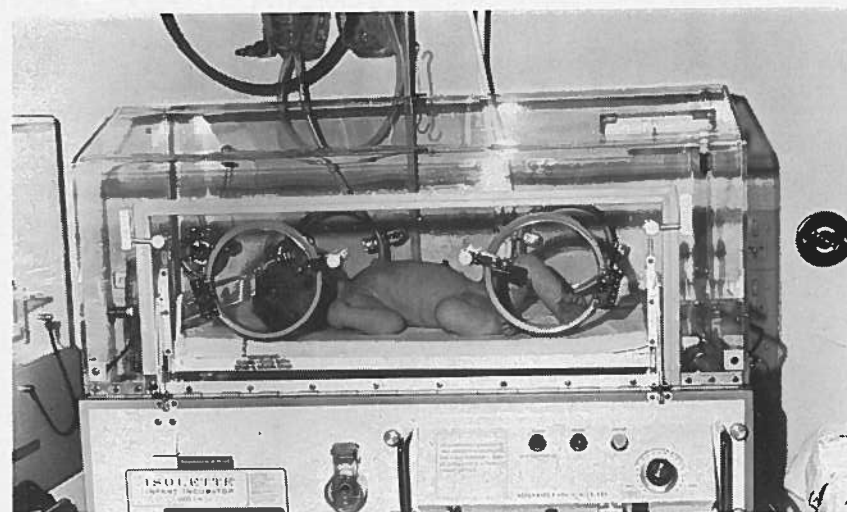
Landssygehuset. Laboratorium.

Landssygehuset. Gangbad.

Landssygehuset. Fødeafdeling.

bad. I stueetagen, der står i forbindelse med nybygningens behandlingsetage, er indrettet fødeafdeling, der foruden 2 fødestuer, børnestue og prematurstue med tilhørende birum, omfatter 18 sengepladser. I tagetagen er indrettet sengeafsnit med 30 sengepladser.

Arbejdet påbegyndtes maj 1969, og ibrugtagning skete i april 1972.

Overalt i bygningen er lagt nyt linoleumgulv. Nedsænkede lofter er udført som Dæmpa panel. Alle vinduer er udskiftet med vippevinduer i træ. For bygning VIII's vedkommende er der tale om en meget omfattende ændring. Hovedsageligt er kun ydermure og skillevægge samt tagkonstruktion og etageadskillelser bevaret.

Beskrivelse af de teknske installationer

Ved civilingeniør Jutta Hansen, Birch & Krogboe.

Ved udvidelsen og ombygningen af Dr. Alexandrines Hospital er de tekniske installationer udført i en sådan standard, at Færøerne nu råder over et moderne hospital fuldt på højde med nye sygehuse af tilsvarende størrelse i Danmark.

Hovedforsyning

Kedelhus, køkken og vaskeri er fælles for Dr. Alexandrines Hospital og Statshospitalet, og disse er placeret i Statshospitalet. De to hospitaler er forbundet med en tunnel, hvorigennem hovedledningerne fremføres.

Varmeanlæggenes opdeling og regulering

Opvarmningen sker ved hjælp af radiatorer. Fra Statshospitalet føres varnehovedledningerne til maskinrum i de enkelte bygninger i Dr. Alexandrines Hospital. Her foregår en opdeling af anlægget i forskellige afsnit med egen cirkulationspumpe og automatisk regulering efter facadeorientering, driftsperioder og lignende.

Dampanlæg

Hovedforsyningen fra Statshospitalet omfatter ikke damp. Derfor er

der i kælderen i behandlingsbygningen i Dr. Alexandrines Hospital installeret 3 stk. el-opvarmede dampkedler. Herfra forsynes auto-klaver m.m. i behandlingsbygningen med damp.

Sanitetsanlæg

Til at dække behovet for vand af forskellige temperaturer er der installeret 3 rørsystemer for vand:

Koldt vand leveres direkte fra Tórshavn vandværk og anvendes til brandhaner, WC-skylning samt i forbindelse med varmt eller tempereret vand til lægevaske, bade, køkkenvaske, håndvaske m.m.

Varmt vand (55° C) leveres fra Stats-hospitalet og anvendes ved køkkenvaske, håndvaske uden for sengeafsnittene, bade og lignende.

Tempereret vand (35° C) fremstilles i Dr. Alexandrines Hospital i blandebeholdere med automatiske, termostattyrede blandeventiler og anvendes til lægevaske, brusere og håndvaske i sengeafsnittene.

Overalt i det egentlige hospitalsområde er anvendt skjult rørføring.

Da vandet i Tórshavn er overfladevand, der er meget blødt og aggressivt, er vandrørene alle udført af kobber for at undgå tæring.

Sanitetsgenstande og armaturer er udført under hensyntagen til de store renlighedskrav, der er på et sygehus.

Ventilationsanlæg

I den nye patient- og behandlingsbygning er der udført både indblæsnings- og udsugningsanlæg for samtlige rum.

Ved indblæsningsanlæggene anvendes altid frisk luft, og al den friske luft filtreres.

Anlægget for operationsstuerne er forsynet med et særligt effektivt filter monteret i ventilationsrummet.

Anlæggene for operations- og røntgenafdeling har befugtning.

Anlæggene for sygestuerne er udført således, at luftmængden kan forøges til det dobbelte i visse tidsrum, således at man kan »lufte ud« uden at åbne vinduerne.

Landssygehuset. Sygestue.

Landssygehuset. Sengevask.

Specielle installationer

Der er udført anlæg for central forsyning med ilt, kvælstofforilte, trykluft og vakuum.

Ilten fremstilles i en iltfabrik, der er anbragt i en iltcentral bag kapellet – brandmæssigt adskilt fra det øvrige hospital.

Her fremstilles ilt ved separation af atmosfærisk luft, der komprimeres, køles og fortættes. Man har valgt denne løsning bl.a. under hensyntagen til Færøernes beliggenhed, der gør det ønskeligt at være selvforsynende i så stor udstrækning som muligt.

EI-installationer

I. Installation for lys og kraft

Installationerne strømforsynes fra de på hver etage opsatte gruppetavler indeholdende hovedafbrydere med sikringer m.m.

De mest nødvendige installationer forsynes over særlige ledningsnet, som ved strømsvigt automatisk tilsluttes et nødforsyningsanlæg.

Til nedsættelse af risikoen for stærkstrømsulykker i operationsafdelingen er der på lysgrupperne og trefasegrupperne til operationslejerne indsat sikkerhedstransformere, d.v.s. transformere med adskilte viklinger og lav kapacitet til jord.

Endvidere er der installeret et transistoriseret overvågningsudstyr for isolationsfejl med alarmtavle i operationsafdelingen og sekundært alarmtableau i portørvagtstuen.

II. Svagstrømsanlæg

I alle sengeafsnit er etableret patientkalderanlæg.

Der er opsat biure i samtlige korridorer samt i operationsstuerne.

Hoveduret er anbragt i portørvagten (vagtstuen).

Der er udført fælles antenneanlæg med udtag i alle sengestuer og dagligstuer.

III. Elevatoranlæg

I den nye patientbygning er udført 2 stk. bærelevatorer og 1 stk. personslevator.

I den eksisterende bygning VIII er installeret en kombineret person- og bærelevator.

Specielt inventar

Madrasovn

Til desinfektion af madrasser m.v. er der i kælderen i behandlingsbygningen indrettet et isoleret rum, hvori madrasserne bliver desinficerede ved at opholde sig 4 timer i 120° varm luft.

Operationsafdelingen

I tre af operationsstuerne er der udført installationer for el-drevne operationsborde, og to af disse borde er leveret – et for universalkirurgi og et for extensionskirurgi.

I samtlige operationsstuer er monteret hængesøjler med udtag for luftarter samt stikkontakter.

Røntgenafdelingen

I røntgenafdelingen er installeret diverse apparatur for såvel undersøgelse som behandling – herunder dybdeterapi.

Til fremkaldelse af røntgenbilleder er installeret en automatisk fremkaldermaskine.

Fysiurgisk afdeling

I fysiurgisk afdeling er bl.a. indrettet et gangbad, og ved dette er installeret en lift, der ved hjælp af vandtryk kan hejse patienter op og ned af badet.

I	} Plejeafdeling, 23 patienter } 1 etage
II	
III	

IV	} Lægekontorer Mindre opvågningsafdeling } ombygning

V	} Patient- og behandlings- bygning } 9 etage + kælder
VI	
VII	

VIII	} Fysiurgisk afdeling, fødeafdeling og 1 patient- afsnit } ombygning

Statshospitalet i Tórshavn

Ved lov af 24/4 1963 blev Indenrigsministeren bemyndiget til at lade opføre et statshospital for sindslidende i tilknytning til Dronning Alexandrines Hospital i Tórshavn. Statshospitalet skulle tillige have afdelinger for åndssvage.

Forud var gået mange års arbejde med udarbejdelse af skitseprojekter m.v., som blev indledet med at sindssygevesenets arkitekt og repræsentanter for Direktoratet for statshospitalerne i august 1954 foretog en rejse til Færøerne for at undersøge mulighederne for opførelse af statshospitalet. I januar 1959 blev der nedsat et byggeudvalg, hvis formand blev direktøren for statshospitalerne, og som iøvrigt bestod af repræsentanter for Direktoratet, lægelig ekspertise samt 4 medlemmer fra Færøerne, nemlig rigsombudsmanden, landslægen, hospitalsdirektøren og hospitalsinspektøren på Landssjúkrahúsið.

Gentagne gange under forarbejden blev projektet skåret ned. Det vedtagne projekt, der nu er delvis opført, består af 4 byggeafsnit, der er nærmere beskrevet i arkitektens nedenstående redegørelse.

Da 3. og 4. byggeafsnit midlertidigt er stillet i bero, og da behovet er meget presserende, fik åndssvageforsorgen i maj 1973 overladt en patientafdeling på Statshospitalet med plads til 22 børn samt en etage i en boligblok med enkeltværelser for 11 klienter, der bor i en slags »pensionat«. Disse klienter er beskæftiget i beskyttet værksted i byen.

Åndssvageforsorgen havde ikke tidligere haft institutionspladser på Færøerne, hvorfor klienter, der kun-

ne oplæres eller på anden måde krævede institutionsbehandling, blev modtaget på Rødbygård under forsorgscenter VI.

Administrationen af disse afdelinger for åndssvage er forbundet med betydelige ulemper, idet de ikke, som planlagt, er et led i Statshospitalets arbejde, men har selvstændigt regnskab m.v. og dirigeres fra Socialstyrelsen, Evensølund og Rødbygård.

Der er imidlertid nu ad politisk vej åbnet udvej for at få opført 2 af de planlagte 3 bygninger for åndssvage, som i langt højere grad tilgodeser de specielle krav dette klientel stiller. Man må så håbe, at der kan tilvejebringes ordnede administrative forhold også på dette område.

Hospitalernes økonomiafsnit er fælles, og der er indgået en overenskomst om såvel det økonomiske som det lægelige samarbejde mellem Landssjúkrahúsið og Statshospitalet. Administrativt medfører dette, at der i virkeligheden skal føres 3 regnskaber, 1 for Landssjúkrahúsið, 1 for Statshospitalet og 1 for fællesdriften, men i praksis har det dog ikke medført større vanskeligheder, og jeg mener, at den indgåede overenskomst er til fordel for begge parter.

Landssjúkrahúsið og Statshospitalet er langt den største arbejdsgiver på Færøerne. Der var pr. 1/4 1974 – omregnet i heltidsansatte – beskæftiget 492 funktionærer, og i f.å. 1973/74 blev der i lønninger udbetalt kr. 19.837.991,67.

Bygherre: Indenrigsministeriet,

Direktoratet for statshospitalerne.

Arkitekt: Poul Clausen, M.A.A.

Ingeniør: Crone & Koch, rådgivende ingeniørfirma.

Landskabsarkitekt: Georg Boye & Frank Pettersson, M.D.L.

Beskrivelse af arkitektarbejderne

Ved arkitekt, M.A.A. Poul Clausen. Allerede i 1954 begyndte overvejelserne, på grundlag af en indstilling af 28. maj 1954 fra kommissionen af 29. maj 1952 til indenrigsministeren om opførelse af et statshospital med tilknytning til Dronning Alexandrines Hospital (DAH) i Tórshavn.

I byggeafsnit

Ø 06	Køkkenbygning	1 etage med kælder
Ø 07	Cafeteria og festsal	1 etage med kælder
Ø 08	Varmecentral	1 etage med kælder
Ø 09	Vaskeribygning	1 etage med kælder
A 05	Administrations- og lægebygning	2 etager med underetage og kælder

II byggeafsnit

P 21	Patientafdeling for sindslidende – 20 patienter	1 etage med kælder
P 22	Patientafdeling for sindslidende – 2×20 patienter	1 etage med kælder
P 23	Patientbygning for sindslidende – 2×20 patienter	1 etage med kælder
B 71	Boligblok – 25 lejl. 1 vær. + 1 kam. 5 lejl. 2 vær. + 1 kam.	5 etager med kælder
B 72	Boligblok – 40 lejl. 1 vær. + alkove	5 etager med kælder
B 73	Boligblok – 8 lejl. 2 vær. + 3 kam.	2 etager med kælder
B 74	Boligblok – 60 elevv.	5 etager med kælder
B 75	Boligblok – 55 elevv. Sygeplejeskole + garager	6 etager med kælder

III byggeafsnit

Å 31	Patientafdeling – 24 imbecile børn	2 etager
Å 32	Patientafdeling – 24 imbecile voksne	2 etager med kælder
Å 33	Patientafdeling – 24 imbecile voksne	2 etager
T 10	Arbejdsterapibygning	1 etage med kælder

IV byggeafsnit

B 51-55	Inspektør- og overlægeboliger – 5 stk.	1 etage med kælder
B 56-64	Reservelægeboliger – 9 stk. Garager og vaskeribygning	1 etage med kælder 1 etage

I oktober 1960 forelå et af byggeudvalget godkendt skitseprojekt og overslag.

Der opstod imidlertid en del betænkeligheder fra politisk side, og først ved lov af 24. april 1963 blev opførelsen endelig besluttet.

Loven forudsatte en ret betydelig nedskæring af projektet, som nu kom til at omfatte 100 sengepladser for sindslidende og 80 sengepladser for åndssvage patienter.

Endvidere varmecentral, vaskeri, køkken, festsal og personalekantine m.v. samt administrationskontorer o.l. fælles for Statshospitalet og DAH.

Desuden skulle staten opføre sygeplejeskole og alle nødvendige boliger for de 2 hospitaler.

Det vedtagne projekt blev inddelt i 4 byggeafsnit bestående af: Statshospitalet er – som nævnt – opført med tilknytning til DAH og tunnelforbundet med dette.

Ved bygningernes placering på arealet er der lagt stor vægt på at bibeholde terrænets naturlige forløb i videst mulig omfang. Bebyggelsen er »hængt op« på en ringgade, hvorfra der er adgang til de forskellige bygninger. Økonomirådet, som er grupperet om en gård på ringgaden, er orienteret nærmest DAH og danner hermed overgang fra Statshospitalet til det somatiske hospital.

Bygningerne er opført »traditionelt« med støbte fundamenter, etageadskillelser og skillerum med til-

slagsmaterialer fra Færøerne. Ydervægge er ligeledes beton, dog støbt mod prefabrikerede betonfacadefliser med isolering, fremstillet på Sjælland og transporteret til Færøerne. Tagene på 1- og 2-etagers bygninger er flade trækonstruktioner med Built-up dækning, medens tagene på højere bygninger (B 71, B 72, B 74 og B 75) er flade betontage med Built-up dækning. Gulvbelægningen er fortrinsvis klinker i økonomirådet, linoleum i kontorbygning og patientafdelinger og trægulve i boliger. I våde rum dog flisegulve.

Bygningerne er indrettet med sædvanlige sikringsrum i kældre samt reservebehandlingsafsnit med operationsafsnit under bygning P 21 og A 05.

I forbindelse med centralkøkket er der, foruden de af ingeniøren omtalte køle- og fryserum, indrettet en keld til opbevaring af de for Færøerne specielle produkter som skærpekød, rast kød, grind og spik.

Byggearbejdet er udført i fagentrepriser efter afholdte offentlige licitationer, og de implicerede har været såvel færøske som danske firmaer.

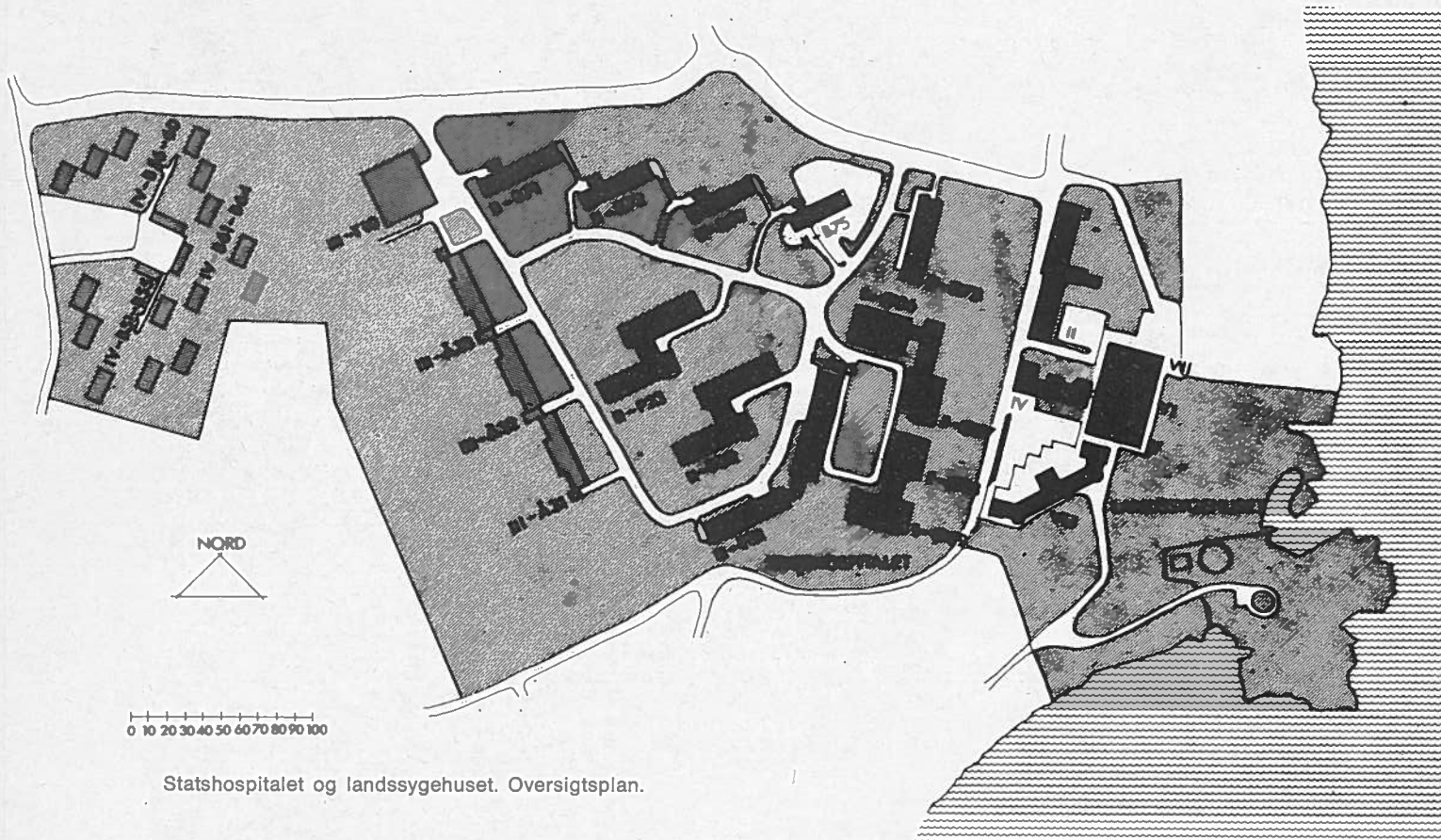
Der har været fast teknikertilsyn (arkitekt og ingeniør) på pladsen i hele byggeperioden.

På I. byggeafsnit blev arbejdet iværksat i februar 1963. Bygningerne er taget i brug succesive. Af hensyn til varmeleverancen til DAH blev kedelanlægget startet omkring nytår 1966, medens bygningen med varmecentral, værksteder m.v. var færdig ca. et år senere.

Sidste bygning, administrations- og lægebygning, blev taget i brug i april 1969.

Etageareal ca. 6.300 m² + kælderareal ca. 1.250 m², incl. nødhospital m.v. Byggeudgift ca. kr. 21.200.000,- incl. grundudg. og omkostninger.

Byggearbejdet på II. byggeafsnit blev påbegyndt i februar 1967 og afleveret bygningsvis. Første boligblok, B 73, var klar til indflytning ca. 1. juli 1969, patientafdeling P 21 (nu afdeling 1) blev taget i brug efteråret 1969 og sidste bygning, B 71, eftersommeren 1973.

Statshospitalet og landsygehuset. Oversigtsplan.

Samlet etageareal ca. 12.400 m² + kælderareal ca. 4.400 m². Byggeudgift ca. kr. 33.000.000,- incl. grundudg. og omkostninger.

Udgift til montering af disse 2 byggeafsnit har andraget ca. kr. 4.900.000,- incl. omkostninger.

Byggerytmen har måttet tilrettelægges efter de bevilgede byggekvoter, hvilket faktisk har krævet lidt hovedbrud for de projekterende teknikere.

De sidste 2 afsnit, byggeafsnitene III og IV, blev i april 1971 foreløbig stillet i bero af økonomiske årsager. I august 1973 traf regeringen imidlertid beslutning om at iværksætte opførelsen af 2 af de projekterede patientbygninger for 24 imbecile børn og 24 imbecile voksne. Disse bygninger er under projektering, og byggearbejdet forventes påbegyndt i foråret 1975.

Byggeafsnit III har et samlet etageareal for patientbygningerne på ca. 2.900 m² + kælderareal ca. 550 m² og for terapibygningen ca. 510 m² (opr. ca. 1.000 m²) + kælderareal ca. 510 m², medens de 2 patientbygninger, der tænkes opført nu, har et etageareal på ca. 2.100 m² + kælder ca. 530 m².

Byggeafsnit IV (skitseprojekt) omfatter – som nævnt – tjenesteboliger med henholdsvis 160 m² og 130 m² boligareal + udenomsrum i form af kældre. Garagebygning og fællesvaskeri som selvstændige enheder.

Beskrivelse af ingeniørarbejderne

Ved civilingeniør S. Andersen, Crone & Koch.

Centralforsyning

Statshospitalets kedelanlæg leverer ikke alene varme og varmt brugsvand til Statshospitalet, men også til DAH.

Der er opstillet 4 stk. vandkedler, hver med en kapacitet på 2200 Mcal/h.

I varmecentralen er endvidere opstillet 2 stk. dampgeneratorer à 2500 kg damp pr. time ved 8 ato til drift af køkken og vaskeri. Kedler og dampgeneratorer er oliefyrede, og lagertankene er placeret i et formålet udsprængt kælderrum.

I køkkenbygningen er der foruden det normale køkken, der er fælles for Statshospitalet og DAH, indrettet et kombineret diæt- og skolekøkken, sidstnævnte køkken er til rådighed for en sygeplejerske-

skole indrettet i stueetagen i en af boligblokkene. Alle gryder er dampopvarmede. I kælderen er indrettet store dybfryserum for opbevaring af fuglevildt og fisk. I stueetagen alm. kølerum. I kælderen kantineopvaskemaskine, hvor vask af kantiner fra de to hospitaler finder sted.

Vaskeriet er traditionelt opbygget med open-end vaskemaskiner, centrifuger, oprystetumbler, damp-rulle med lagenfoldemaskine, presser og damptunnelanlæg.

Tunnelanlæg

Statshospitalets interne transport af mad og vasketøj m.v. til patientafdelingerne samt transport mellem køkken og vaskeri og DAH foregår i underjordiske tunneler.

Højdeforskellen mellem tunnelgulv i DAH og kælder i den højest beliggende patientafdeling andrager ca. 27 m. Det har derfor været nødvendigt at dele den samlede tunnelstrækning på ca. 400 m i 3 afsnit med elevatorforbindelse mellem afsnittene.

Tunnelerne har en fri bredde på 2,3 m, og transporten sker med vogne trukket af elektriske trucks,

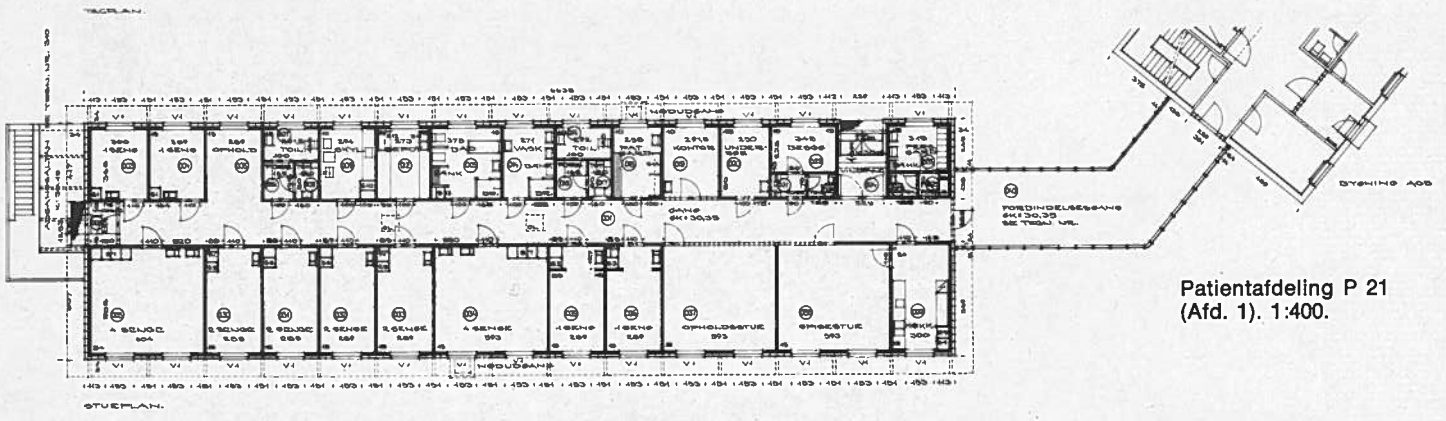
Statshospitalet. Patientbygning – P 23.

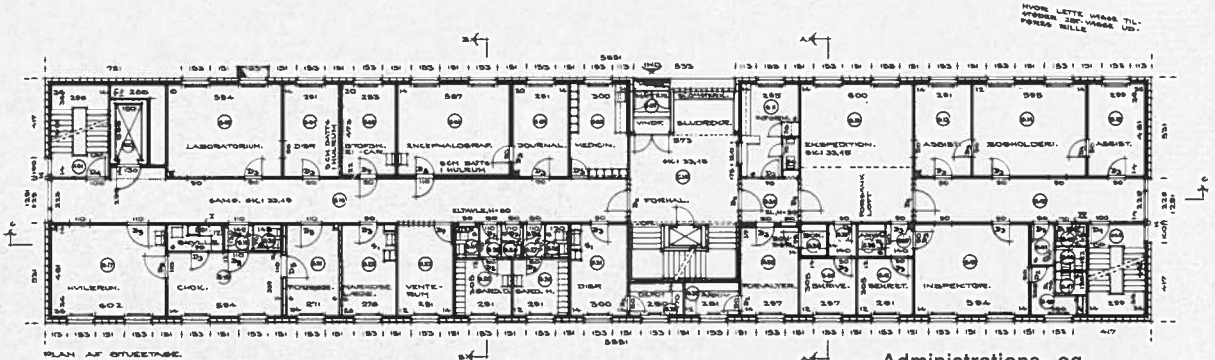
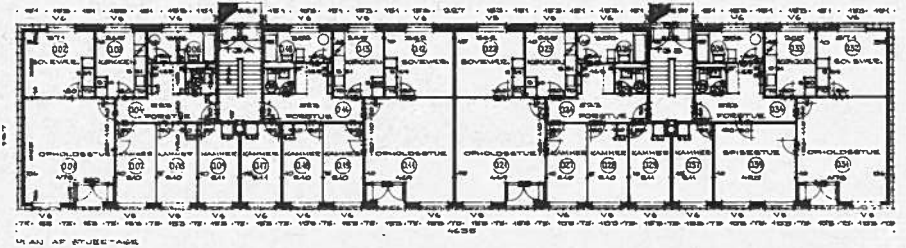
Statshospitalet. Boligblok – B 73.

Statshospitalet. Læge- og
administrationsbygning A 05.

Lægebolig B 73 –
Stueetage. 1:400.

Statshospitalet. Forbindelsesgang mellem A 05 og P 21.

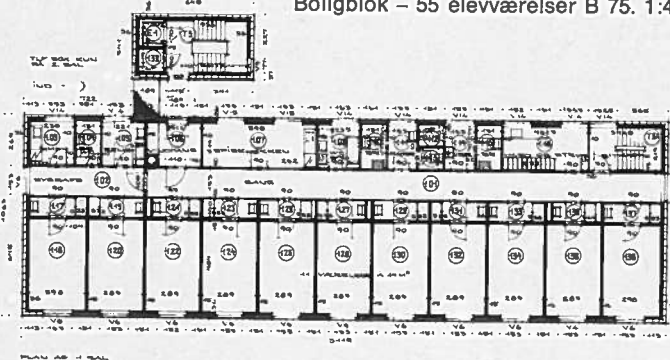

Statshospitalet. Inspektørkontor.

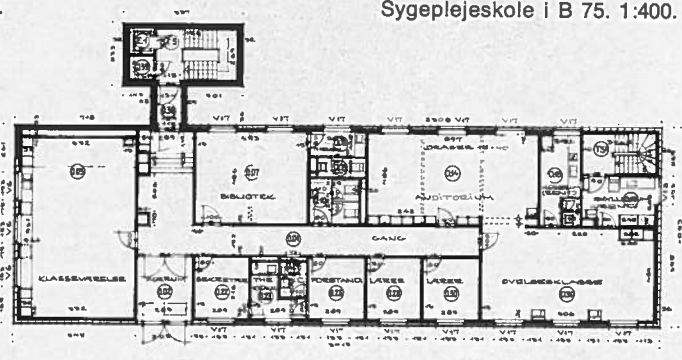

Statshospitalet. Sygeplejeskole – B 75.

Boligblok – 55 elevværelser B 75. 1:400.

Sygeplejeskole i B 75. 1:400.

Statshospitalet. Terapi i underetage – P 22.

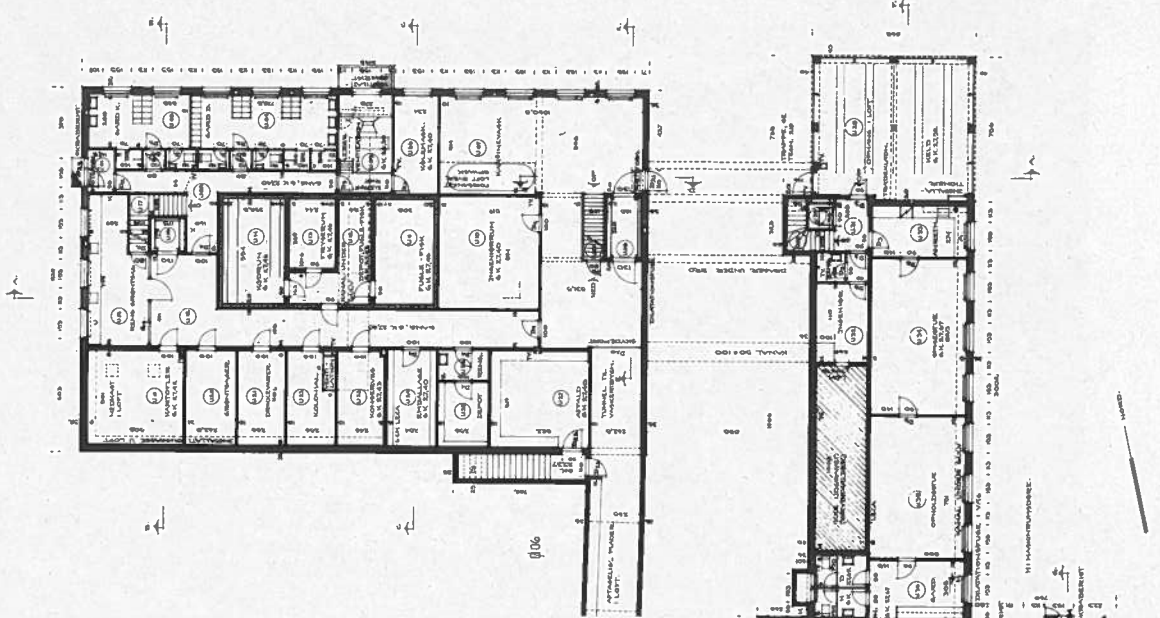

Statshospitalet. Centralvaskeri – Ø 08.

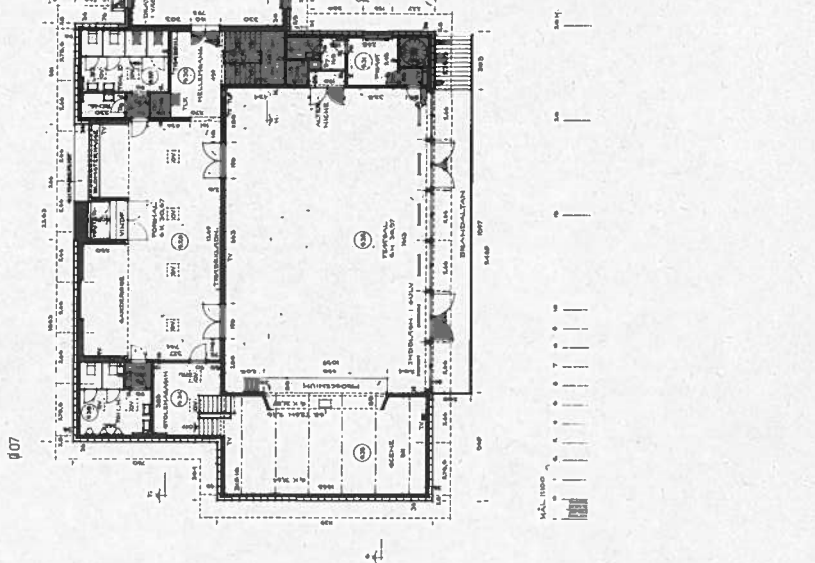
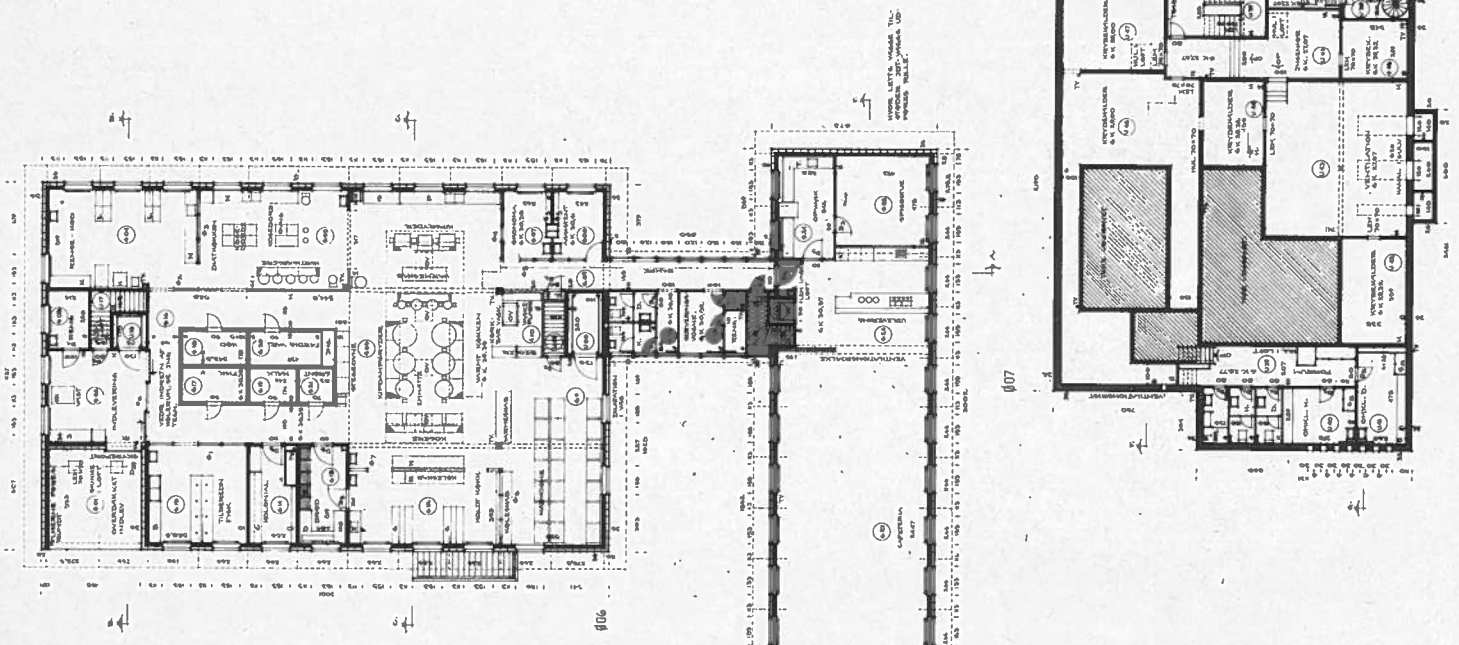

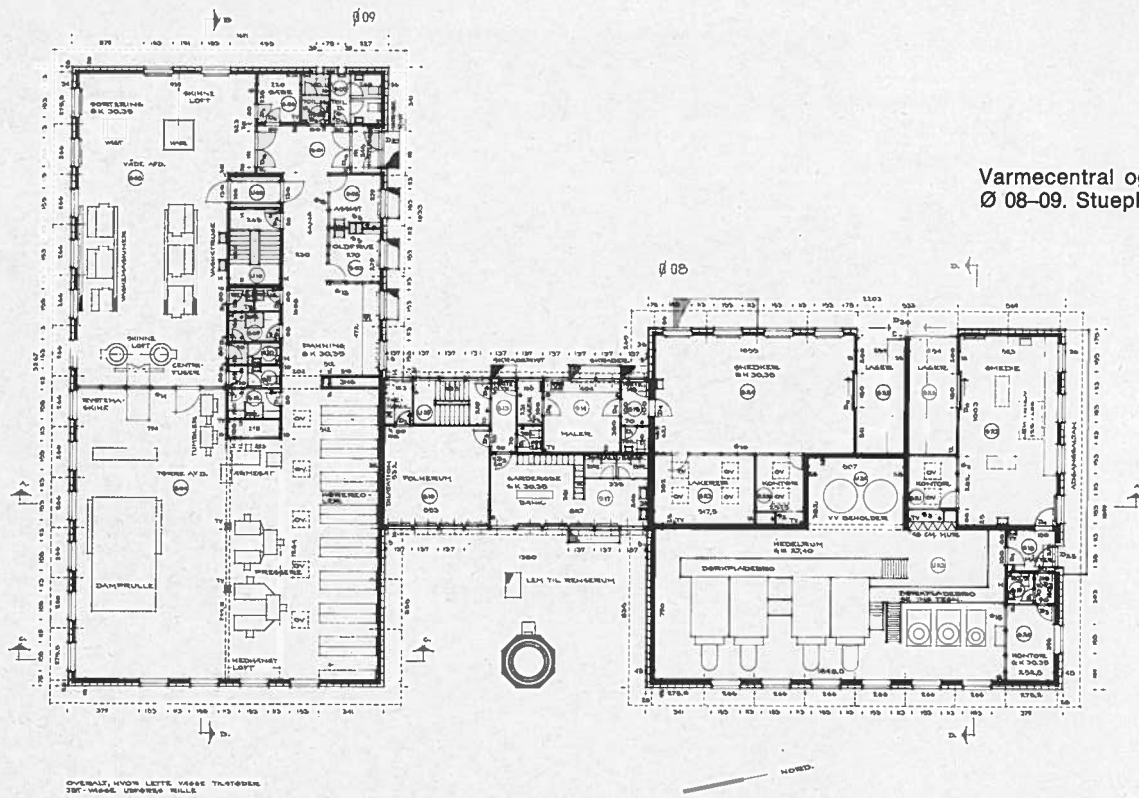
Statshospitalet. Tunnel. Madvognstog.

Køkkenbygning, cafeteria og festsal
Ø 06-07. Kælderplan.

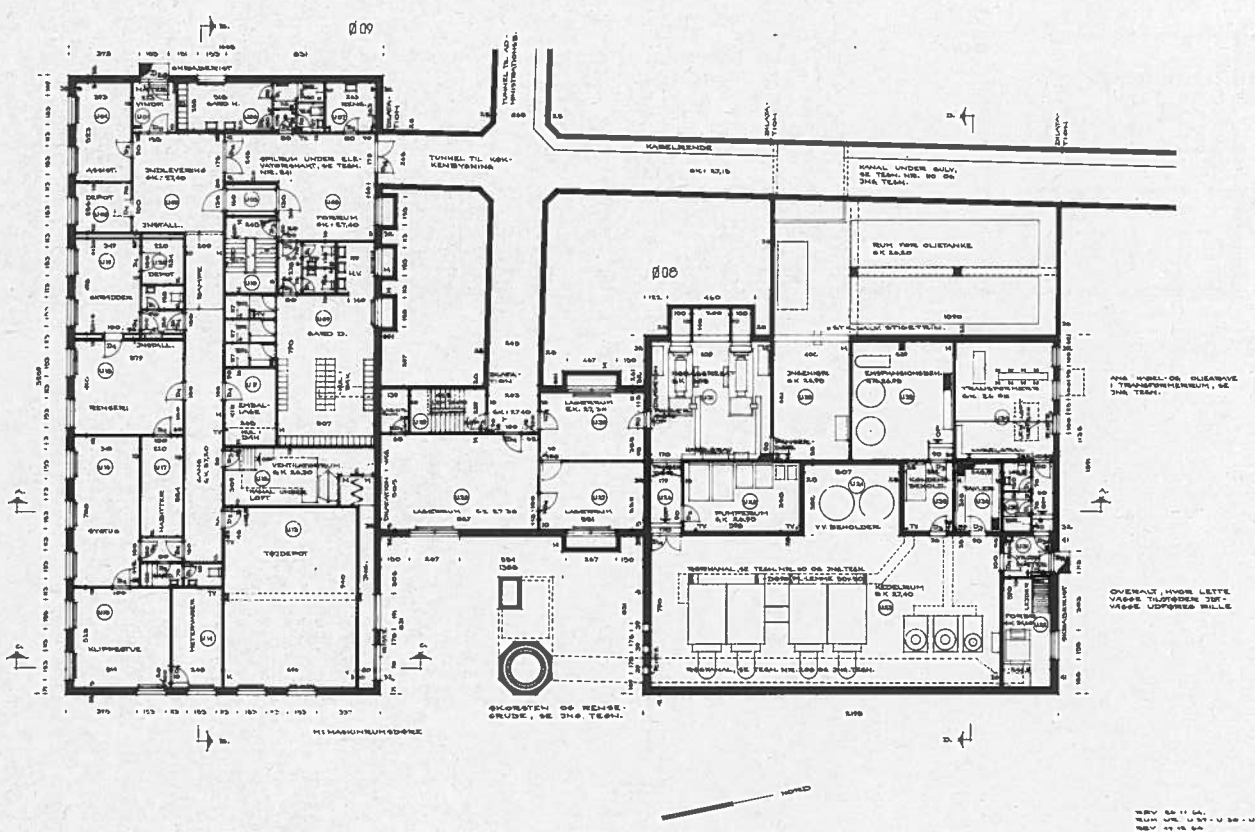

Køkkenbygning, cafeteria og festsal.
Ø 06-07. Stueplan. 1:400

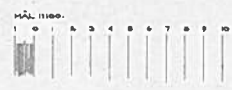

Varmecentral og vaskeribygning
Ø8-Ø9. Stueplan.

Varmecentral og vaskeribygning
Ø8-Ø9. Kælderplan.

af hvilke der findes stationeret 1 stk. på hver tunnelafsnit, således at det kun er vognene, der skal sendes op og ned med elevatorerne.

Tunnelerne benyttes tillige til fremføring af hovedforsyningsledninger mellem varmecentral og henholdsvis DAH og patientafdelingerne. Hovedledninger til boligerne er fremført i kanaler i jord.

Varmeanlæg

Der er i almindelighed anvendt radiatoranlæg i de forskellige bygninger, og i disse er varmeanlæggene udført med facadeopdeling. De enkelte varmeanlæg styres fra en variatorcentral, der er forsynet med ur, således at der kan holdes forskellige dag- og nattemperaturer på anlæggene.

I køkken- og vaskerilokalerne samt i festsalen foregår opvarmningen ved hjælp af varm luft.

Ventilationsanlæggene

I patientafdelingerne er der udelukkende installeret udsugningsanlæg med en luftfornyelse, der varierer mellem $2\frac{1}{2}$ og 10 gange pr. time afhængig af rummenes benyttelse.

I køkken, cafeteria, festsal og vaskeri er installeret såvel indblæsnings- som udsugningsanlæg, for festsalens vedkommende med mulighed for recirkulering af luften.

Sanitære installationer

De sanitære installationer i toiletter, skyllerum, baderum m.v. er traditionelle. Varmtvandsbeholdere og vandledninger i patientafdelinger og boliger er for at undgå tæring udført af kobber.

El-anlæg

I kælderen i varmecentralen er indrettet en transformatorstation med 1 stk. 800 kVA transformator og med højspændingsforbindelse til 2 af Tórshavns øvrige transformatorstationer. Transformeren strømforsyner såvel Statshospitalet som DAH.

I et andet rum i kælderen er etableret 2 stk. dieseldrevne nødaggater à 180 kVA til forsyning af et nødbehandlingsafsnit i kælderen i administrationsbygningen og et nødsengeafsnit i kælderen i afde-

Statshospitalet. Forhal til festsal og cafeteria - Ø 07.

Statshospitalet. Festsal - Ø 07.

Statshospitalet. Cafeteria - Ø 07.

ling 1 samt, gennem særligt kabel til DAH, til forsyning af livsvigtige afsnit i dette hospital. Endvidere kan nødaggregatet også strømforsyne oliefyringsanlæg og pumper m.v. i varmecentralen.

I køkken, vaskeri og varmecentral samt i tunneler er anvendt lysrørsarmaturer, medens der i øvrigt er anvendt glødelampebelysning.

På veje og parkeringsområder samt langs sti til Svaboesgöta er opstillet parklygter.

Af svagstrømsanlæg skal nævnes alarmanlæg på afdelingerne, centraluranlæg for hele Statshospitalet samt antenneanlæg.

I operatørrum ved festsal er monteret et tonefilmsanlæg for forevisning af såvel normalfilm som af cinemascopefilm.

I festsalen er udført en nød- og katastrofebelysning.

Telefonanlæg

I administrationsbygningens kælder

er installeret en automatisk telefoncentral for 300 lokalapparater og 20 linier til det offentlige telefonnet. Telefoncentralen er fælles for de to hospitaler. Omstillingsapparatet er opstillet i oplysningen i administrationsbygningen.

I forbindelse med telefonanlægget er etableret et trådløst person søgeanlæg for indtil 60 personer. Personer, der er omfattet af systemet, er hver forsynet med en lommemodtager.

Elevatorer

Som tidligere nævnt ligger de forskellige tunnelstrækninger i varierende højdeafstand, og forbindelserne mellem disse etableres gennem elevatoranlæg. Tunnel fra DAH er forbundet med køkkenet med en elevator med hejsehøjde på 13,6 m, nyttelast 1800 kg. Vaskeriet er forbundet med tunnelen med en kombineret gods- og personelevator, nyttelast 1050 kg.

De tre patientbygninger står i forbindelse med tunnelen med en bår-elevator med nyttelast 1500 kg.

Endvidere findes en mindre gods- og personelevator i køkkenbygningen og en madelevator ved cafeteriet.

I administrationsbygningen er i glasskakt udført en personelevator gennem 3 etager.

I de fire boligblokke er hvert sted installeret en personelevator for 4 personer.

Kloakanlæg

Hospitalets kloaksystem føres sammen med afløbet fra DAH til et fælles rensningsanlæg placeret øst for DAH på et næs, der strækker sig ud i Atlanterhavet. Efter et regnvandsoverløb og et sandfang ledes spildevandet gennem en emschantank og passerer herefter et biologisk filter, inden det løber ud i havet.

Statshospitalet. Centralkøkken - Ø 06.

Tórshavn Regional Hospital and Mental Hospital

Summary in the English language

The Fiftieth anniversary of Dronning Alexandrine's Hospital (Landsjúkrahúsid) was celebrated on the 23rd February 1974.

Reports on the Dronning Alexandrine's Hospital have previously been published in the Bulletin of Danish Hospitals, namely in 1955 (page 85), in 1957 (page 129) and in 1964 (page 39).

The past history of the hospital is reviewed in Trap's »Denmark«, volume XIII, see page 133 ff; in 1923, Dr. Hj. Heerup, the first Chief Physician appointed to the hospital, published in the Medical Bulletin from the Faroese County Hospital two accounts, one concerning the Arge-Hospital (the ancient leprosy hospital) and one concerning the Faroese County Hospital; the latter was the first actual hospital in the Faroese Islands and it functioned from 1829 and until Dronning Alexandrine's Hospital was opened in 1924. The ancient wood-built Faroese hospital is still preserved on a site close to the ship yard.

Plans for the building of a mental hospital in connection with an expansion of DAH were launched in 1954 on the understanding that a technico-economic collaboration between the two units could be established.

A project for the expansion of the Landssjúkrahúsid was elaborated by Mr. Carlo Odgaard, Architect, Ålborg, and it was agreed upon in 1960.

The building activities commenced in 1960 and were completed in April 1972.

The firm of architects Carlo Odgaard & Ole Odgaard in collaboration with Aaby Sørensen, Ålborg, and the engineering firm Ørum Nielsen, Ålborg, secured the contract for the carrying constructions while the firm Birch & Krogboe, Copenhagen, was in charge of installations.

The project included one new, pre-fabricated block (I-II-III), one new block for bed wards and therapy (V-VI-VII), and rebuilding and expansion of two existing blocks (IV and VIII).

The pre-fabricated blocks (I-II-

III) were ready for use in the Spring of 1962; they comprise a nursing home (23 beds), a tuberculosis department (16 beds), and a tuberculosis clinic.

The block intended for bed wards and therapy (V-VI-VII) is a 9-storey-building with basement. Changing rooms, depots, a bed-making central, and a mortuary are localized in the basement (floor 0). The entrance hall, admission ward, dissection room, ear-nose-and throat clinic, roentgen archives, blood bank, and the casualty ward are on the 1st floor. The 2nd floor is where actual therapy is carried out; the operating theater and the roentgen department are both on this floor. Drugs are stored on the 3rd floor where also the pumping- and ventilation plants are installed. The central laboratory and an 18-bed paediatric department are on the 4th floor. Floors 5-7 are common bed wards, each accommodating 25 patients. The 6th and 7th floors in the new building were the first to be ready for use in the Summer of 1967. The 8th floor comprises one bed ward accommodating 12 patients and an observation unit (12 beds). The lift- and ventilation plants are installed on the 9th floor; a solarium from which there is access to a terrace is also arranged on the 9th floor.

As mentioned, the foundation stone for the building intended for bed wards and therapy was laid on the 19th June 1962; the entire construction was ready for use in May 1969.

The block is built of reinforced concrete; the facade is of profiled concrete elements.

The floors (floating construction) are covered with linoleum except in damp rooms where the flooring is ceramic tiles.

Rebuilding and expansion of block IV were required mainly in order to provide offices for the medical staff; from a minor recovery ward on the 2nd floor, there is access to the therapy unit in the new building.

Building activities commenced in February 1968; they were complet-

ed in July 1970.

A physiotherapeutic unit, including baths to serve for walking exercises, is established in the basement in the main block of the existing hospital (VIII). The ground floor, which is in connection with the therapy unit in the new block, comprises a maternity ward (18 beds), two delivery rooms, an infants' ward, a ward for premature infants, and some extra rooms. Bed wards accommodating 30 patients are arranged in the attics.

Building activities commenced in May 1969 and were completed in April 1972.

Tórshavn Mental Hospital

As provided in the Act of April 24th, 1963, the Minister of the Interior was authorized to start the building of a Hospital for the Mentally Afflicted; it should be in connection with Dronning Alexandrine's Hospital in Tórshavn and was to comprise a Home for the Mentally Deficient.

The project agreed upon, which by now is partly finished, comprises four sections the details of which are further defined in the account submitted by the architects; it reads as follows:

Since the building of sections 3 and 4 is suspended for the time being and since accommodation for the mentally deficient is urgently required, the authorities in care of the mentally deficient were granted permission to use one ward in the Mental Hospital where 22 children can be hospitalized; in addition, one floor in a block of flats was placed at disposal where 11 patients could have a single room each; these 11 patients are thus living in a kind of "boarding house" and they are working in a protected workshop in town.

Builder: The Ministry of the Interior, the Department of Mental Hospitals.

Architect: Poul Clausen, M.A.A.

Engineer: H. Crone & J. Koch, Consulting Engineers.

Landscape Architect: Georg Boye & Frank Pettersson, M.D.L.

I	} 1 floor	Nursing Home, 23 beds	
II		Tuberculosis Department, 16, beds	
III		Tuberculosis Clinic	
IV	} Rebuild block	Offices for the medical staff	
		Minor Recovery Room	
V VI VII	} 9 floors + basement	Bed Ward and Therapy	
VIII		} Rebuild block	Physiothera- peutic Department
			Maternity Ward + 1 Bed Ward

The Act implied a rather considerable curtailment of the project which finally came to comprise wards accommodating 100 mentally afflicted patients and 80 mentally deficient patients.

Besides, the heating plant, laundry, kitchen, assembly hall, and canteen for the staff, etc., as well as offices etc., were to be shared in common by the Mental Hospital and Dronning Alexandrine's Hospital.

A training college for nurses as well as all residences required in connection with the two hospitals were to be built at the expense of the Government.

The adopted project was subdivided into four sections:

The building activities had to be adjusted according to allocations of quota.

For economic reasons, the building of the last 2 sections, blocks III and IV, was temporarily shelved in 1971. Still, in August 1973, the Government decided to start the building of the two projected bed wards accommodating 24 imbecile children and 24 imbecile adults. These blocks are at the stage of

Section I

Ø 07	Cafeteria and assembly hall	1 floor + basement
Ø 08	Heating plant	1 floor + basement
Ø 09	Laundry	1 floor + basement
A 05	Offices for the administration and the medical staff	2 floors, 1 subfloor + basement

Section II

P 21	Bed ward accommodating 20 mentally afflicted patients	1 floor + basement
P 22	Bed ward accommodating 2×20 mentally afflicted patients	1 floor + basement
P 23	Bed ward accommodating 2×20 mentally afflicted patients	1 floor + basement
B 71	Block of flats; 25 flats each comprising 1 room + 1 small-sized room 5 flats each comprising 2 rooms + 1 small-sized room	5 floors + basement
B 72	Block of flats; 40 flats each comprising 1 room and alcove	5 floors + basement
B 73	Block of flats; 8 flats each comprising 2 rooms and 3 small-sized rooms	2 floors + basement
B 74	Block of flats; 60 rooms for trainees	5 floors + basement
B 75	Block of flats; 55 rooms for trainees; a nurses' college; garages	6 floors + basement

Section III

Å 31	Bed ward accommodating 24 imbecile children	2 floors
Å 32	Bed ward accommodating 24 imbecile adults	2 floors + basement
Å 33	Bed ward accommodating 24 imbecile adults	2 floors
T 10	Occupational therapy	1 floor + basement

Section IV

Residences for the Governor of the hospital and the Chief Physicians		
Residences for 9 Registrars		1 floors + basement
Garages and laundry		1 floor

planning and building activities are expected to commence in the Spring of 1975.

Section IV (pilot project) is planned as official residences of 160 m² and 130 m² floorage, respectively, + the usual offices; garages and a communal laundry are to be established as separate units.

Subterranean passages

All supplies such as food and provisions, washings, etc. required in the bed wards in the Mental Hospital are carried via subterranean passages and supplies to and from kitchen/laundry and DAH are also carried via these passages.

There is a difference of about 27 m between levels of the floor of the subterranean passages in DAH and that in the basement of the block erected on the most elevated site. Accordingly, the total length of the subterranean passages (400 m) had to be divided into 3 sections which

are connected by lifts.

Furthermore, the main supply lines from the heating plant to DAH and the bed wards, respectively, are conveyed via these subterranean passages.

The Mental Hospital is in connection with DAH via a subterranean passage.

The department of economics (treasury and bursar) commands offices built around a courtyard; it is in close connection with DAH, thus forming the connecting link between the Mental Hospital and the Somatic Hospital.

The blocks are built according to »tradition«: cast foundations, horizontal division, and partitions for which Faroese aggregates have been used. Also the outer walls are of concrete, though cast against the concrete, insulated, pre-fabricated facade tiles produced in Zealand (Denmark) and carried to the Faroese Islands.

Blocks P 21 and A 05 comprise subterranean, therapeutic emergency units, including operating theaters.

As regards section I, building activities were commenced in February 1963 and the blocks were opened accordingly as they were ready. The boiler plant was started on January 1st, 1966. The blocks where heating plants, workshops, etc. are installed were ready for use one year later.

The block of offices (administration and medical staff) was opened in April 1969.

Building activities in connection with section II were commenced in 1967 and the buildings were opened accordingly as they were ready. B 73 was the first block of flats to be ready for occupation in July 1969. The bed ward P 21 was opened in the Autumn of 1969, and the last block, B 71, was opened late in the Summer of 1973.

Udsigt over statshospitalet og landssygehuset.

